

tussen Duin & Dijk



Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016



● Foto: Jankees Schwiebbe.

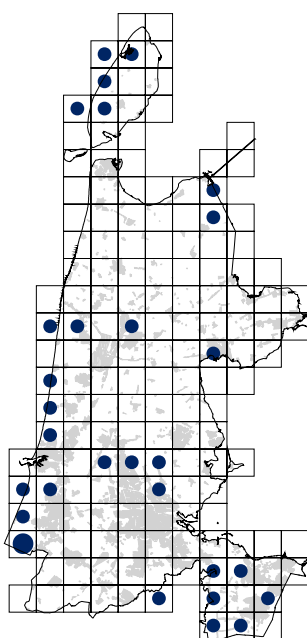
Klaapekster

De klaapekster is een overwegend grijs en zwart gekleurde vogel, ongeveer ter grootte van een merel. Doorgaans zit de soort opvallend rechtop in de top van een struik of boom. De klaapekster is onze grootste klauwierensoort. Hij heeft een stevige snavel met haakvormige punt waarmee hij zijn prooi, grote insecten, hagedissen, kleine vogels en muizen, vangt. Die worden vaak opgeprikt op doorns of prik-

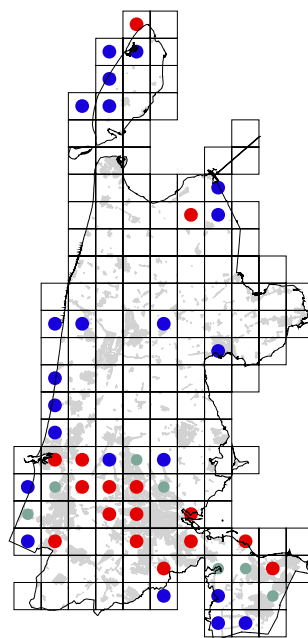
keldraad. Soms bidt hij als een torenvalk.

Klaapeksters zijn doortrekkers en wintergasten. Ze zijn tussen september en april te vinden in open gebieden met verspreid staande bomen en struiken, zoals grote duinvalleien en heiden, moerassen en hoogvenen, soms ook op verruigd of als natuurgebied ingericht oud cultuurland.

Onze wintergasten komen vooral uit Zweden.



verspreiding
● 1 - 3 ex
● 4 - 10 ex



verandering
● alleen in 1979-1983
● beide perioden
● alleen in 2012-2016

Voorkomen

In de atlaswinters zijn klaapeksters in 29 atlasblokken (18%) vastgesteld. De soort houdt er een vrij groot winterterritorium op na, zodat dezelfde vogel in twee aangrenzende atlasblokken genoteerd kan worden, ook zijn er doortrekkers. Dit betekent dat er niet veel meer dan 20-30 vogels in onze provincie overwinteren. Het gaat meestal om één klaapekster per atlasblok, met als uitzondering de Amsterdamse Waterleidingduinen waar 4-10 exemplaren werden gemeld. Volgens de verspreidingskaart komen ze vooral voor in de duingebieden en in de omgeving van het Robbenoord- en Dijksgatsbos in de Wieringermeer, de Zaanstreek en het Gooi. Texel scoort met vijf atlasblokken hoog, maar het gaat hier vooral om doortrekkers. Overwinteren vindt hier niet jaarlijks plaats.

Veranderingen

Het wintervoorkomen lijkt, vergeleken met de periode 1978-1983, niet sterk veranderd: nu in 29 atlasblokken, toen in 23. De ruimtelijke verspreiding is wel gewijzigd. In slechts zeven atlasblokken werd de klaapekster in beide perioden vastgesteld. Ruim 30 jaar geleden werden bijna alle klaapeksters gemeld in atlasblokken rond het Noordzeekanaal, tussen IJmuiden en Amsterdam. Nu is hij daar, uit het inmiddels sterk bebouwde en geïndustrialiseerde gebied, verdwenen en 'verhuisd' naar de duinen. Verder valt op dat de soort nauwelijks voorkwam in de noordelijke helft van de provincie. Een kaart van Sovon uit de periode 1989-1998 laat vrijwel dezelfde verspreiding zien als in 2012-2016. Uit tellingen van Sovon en statistieken op Waarneming.nl blijken sterke jaarlijkse fluctuaties in aantallen, die vooral afhankelijk zijn van ontwikkelingen in het broedgebied. Goede jaren waren 2012 en 2015.

Adriaan Dijkse